

— **Kérelem.** «Tájékoztató a középiskolai felterjesztésekhez» című administrationális segédkönyvecském I. kiadása elfogyott. 1891 óta különben is *tetemes változások* állottak be a középiskolák igazgatásának ügymenetében, melyek okadatolttá teszik az újabb kiadást. Ez rövidesen kikerülhet a sajtó alól, ha legalább a középiskolai igazgatóságok bejelentik megrendelésüket. A könyvecske ára 1 frt 20 kr. lesz. A megrendelés f. évi január hó végéig a szerző nevére czimzendő *Ungvárra*.

Ugyancsak szándékozom «*A középiskolai Rendtartás magyarázata*» című terjedelmesebb művemből is *újabb* s ez alkalommal *teljesebb* kiadást rendezni, ha a nyomtatási költségeket a megrendelések fedezendék. E könyvem első kiadásban 300 lapra terjedett; az újabb kiadás nagyobb terjedelmű lenne. Árát 1 frt 80 krban állapítom meg. A megrendelések szíves bejelentését tisztelettel kérem. *Dorsák Gyula*, az ungvári állami reáliskola igazgatója.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1897 deczember hó 18-án.

Jelen vannak: Dr. Heinrich Gusztáv elnöklése mellett Zsilinszky Mihály államtitkár, Acsay Antal, Balogh Péter, Békefy Remig, Ferenczy József, Gyomlay Gyula, György Aladár, Gyulay Béla, Kovács János, Léderer Ábrahám, Neményi Imre, Négyesy László, Peres Sándor, Szigetvári Iván, Szinnyi József, Schön József, Toldy László, Waldapfel János, Weszely Ödön, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző.

I. Elnök megnyitja az ülést. A felolvasások sorát *Acsay Antal* dr. kezdi meg. Éртеkezésének czime: «*A XIV. és XV. század iskolái.*» Felolvasónak a Társaság köszönetet mondott.

II. *Ferenczy József* dr.: «*Főiskolai oktatásunkról*» értekezik. A felolvasást eszmezsere követi. Hozzá szólnak: *Waldapfel János* egészben véve helyesli ugyan az előadottakat, de egyes adatokat kifogásol bennök. Hogy pl. csak egy magyar philologiai tanszék volna az egyetemen, nem állíthatná, mert tudtával a lectio-catalogus szerint is öt tanszék fölött rendelkezik. Nem helyesli, hogy az előadó annyira kiélesített egyes adatokat és az összehasonlítást Romániával is kissé drastikusnak találja. *Szigetvári* szerint a tanszékek számát nem kellene megállapítani, inkább a tudósok száma volna irányadó a tanszékek felállításánál. (Közbeszólások: «ez úgy is megtörténik».) Hibáztatja az egyetemi tanításnál azt, hogy pl. a magyar irodalmi előadásokat négy évig látogatják a hallgatók, de egészset soha sem kapnak. Más baj is van; a tanárok

kevés előadást tartanak, a tanulók meg keveset látogatják. Mire való évenként 6—7 havi vacatio? Vagy pedig a 30 perces óra? Az is baj, hogy a szegény tanuló nem ér rá élvezni a tudományt, a gazdag pedig nem akar tanulni. Hogyan lehetne e bajokon segíteni, azt ő nem tudja, csak sejti, hogy a tanszabadságnak ide-oda dobott elvét egy kissé meg kellene nyirbálni. *Léderer* szeretné, ha az egyetemen külön tanszéke volna az astronomiának (felkiáltások «lesz!») és a kísérleti psychológiának. *Heinrich Gusztáv* elnök bár sok tekintetben helyesli a felolvasó nézeteit, ahhoz nem járulhatna hozzá, hogy ezeken a bajokon csakis egy külön egyetemi törvény segíthetne. Ilyen törvénynek a létesítése soká tart s a létező bajokon már előbb is segíteni lehetne. Utal a kolozsvári egyetemi törvényre, mely ilyenmű bajokat nem orvosol. Nem is lehet törvény keretébe aprólékos dolgokat, a minő pl. az órák pontos megtartása, a termék zsufoltsága stb. bele venni. Az ilyen aprólékos dolgok orvoslását azonnal meg kellene kísérteni és nem várni addig, míg a kormány a törvényt megcsinálja. A tanszabadságra mért oldalvágást sem tartja megokoltnak. Tényleg tanszabadság csakis a bölcsészeti facultáson van, egyébként nincsen. A bölcsészeti facultáson pedig baj nincsen. A hallgatók szorgalmasan járnak az előadásokra. Szerinte tehát nem lehet a tanszabadság korlátozásáról beszélni, mert nem ez a lényeges, hanem inkább arról, hogy a melyik tanár előadására érdemes eljárni, oda eljárnak tömegesen; a melyik tanár tankönyvből olvas, oda nem járnak el a hallgatók, mert azt otthon kényelmesebben megtanulhatják. Nagy baj a tanulók tömege; helyeselheti a numerus clausust; kívánatosnak tartaná a harmadik egyetem felállítását; nem volna szabad megtűrni, hogy több hallgatót vegyenek föl, mint a mennyi a tantermekben elfér. Ezeken a bajokon azonban nem fog az egyetemi törvény segíteni, ezeket más uton kell orvosolni. *Ferenczy* előadó köszönetet mond az érdeklődésért, melyet felolvasása a Társaságban kelteni képes volt. Megmarad a mellett, hogy a rendkívüli sok baj orvoslását csakis egy külön egyetemi törvénytől várja. Ha lesz ilyen törvény, a miniszter biztosan támaszkodhatik reá s nem kellene mindenkor és mindig a személyes tekintetek előtt meghátrálnia. Előadó szívesen készít ilyen törvényjavaslatot s be fogja mutatni a Pædagogiai Társaságnak.

Elnök a vitát bezárja.

III. Elnök jelenti, hogy a következő tárgy Demeczky Mihály kérésére a jövő ülésre marad.

IV. A felolvasó ülést a r. tagok zárt ülése követi. Titkár a következő kültagokat jelenti be: *Ónody* Gusztáv (Torontál-Bresztovác); *Winkler* Gusztáv és *Saághy* Gyula (Budakesz); *Frank* Ferencz (Budafok); *Kiss* Gyula (Apatin); *Remes* Emil (Nagy-Azar); *Stöger* Sándor (Zimány); *Gubás* Emil (Kuczura); *Forgách* Julia (Karlova); *Wlazzik*

Pál (Panyova); Bertók Károly (Borsod-Mező-Keresztes); Kádár Jenő (Kerek); Hidvégi Sándor (Gicz); Szabó Vilmos (Eger); Sziklás Adolf (Budapest); Józsa Mihály (Budapest); Löklövcics Ignác (Árva-Nagyfalu); Köblös Sámuel, Rácz Gyula, Scherer Lajos, Imre Sándor (Kolozsvár); Szántó Edéné (Szabadka). Felvételnek.

Az ülés véget ér.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

Psychologia és logika. Középiskolák használatára. Irta Martin Péter kegyesrendi tanár. Wodianer. 8-r. 116 l. Ára 70 kr.

A magyar nemzet története. Szerk. Szilágyi Sándor. Millenniumi kiadás. Megj. a 129—135. füzetek. A 4 első füzet a kilenczedik kötetet zárja be, melynek címe: A nemzeti államalkotás kora 1825—1847; írta Ballagi Géza. A 724 lapra terjedő kötetet nagyszámú kép- és hasonmás díszíti. A 132—135. füzetek a 6-ik kötetet vizsik tovább. (Angyal Dávidtól az 1608—1657. terjedő korszak.) Budapest, Athenaeum. Füzetje 30 kr.

Arany János tanársága Nagy-Körösn. Irta Benkó Imre. Szilágyi Sándor előszavával. Kapható a szerzőnél. Nagy-Körös. 184 l. Ára 80 kr. A tiszta jövedelem fele része a nagykőrösi Arany-szobor alap növelésére fordíttatik.

Magyar könyvtár. Szerkeszti Radó Antal. Kiadja Lampel R. (Wodianer). Megjelentek a következő füzetek:

1. *Bánkban* írta Katona József, életrajzi bevezetéssel ellátta Beöthy Zsolt. 108 l. — 2. *Apró elbeszélések*, írta Guy de Maupassant. Fordította Tóth Béla. 67 l. — 3. *Berzsenyi Dániel* válogatott versei. 66 l. — 4. *Coppée*: A kovácsok sztrájkja és más elbeszélő költemények. Fordította Radó Antal. 28 l. — 5. *A kérők*. Irta Kisfaludy Károly. Bevezetéssel ellátta Beöthy Zsolt. — 6. *Humoreszkek*. Irta Sipulusz (Rákosi Viktor). 66 l. — 7. *A bor és egyéb apróságok*, írta Edmondo de Amicis. Olaszból fordította Tóth Béla. 66 l. — 8. *Zrínyi Miklós*. Szigeti veszedelem. 80 l. — 9. *Trilby*. Színmű négy felvonásban. 84 l. — 10. *Csokonai: Dorotya*. 66 l. — Füzetje 15 kr.

Tanítók zsebnaptára az 1898. évre. Szerkesztette Koncsek Lajos. Légrády testvérek. Ára 1 frt 20 kr.

Népiszkolai írka. Tervezte Kerekes József, kecskeméti közs. tanító. 1—4 sz. 8 lappal, dbja 2 kr., 5-ös számú 1 db 4 kr. Fekete Mihály könyvkeres. Kecskeméten.

Néptanítók zsebnaptára. 1898. Negyedik évfolyam. Szerkesztette Ember János. Budapest. — Ungvár. Lévai Mór kiadása. Ára 1 korona.

Magyar és Német zsebszótár tekintettel a két nyelv szólásaira. Szerkesztette Wolff Béla áll. főrealisk. tanár. I. Magyar-német rész.

A középiskola reformjához. Dr. Bayer Ferencz. Nagy 8-r. 15 l. Debreczen.

A katolikus országos autonomiáról. Irta Csorba Ferencz. 8-r. 32 l. Lampel R. Ára 20 kr.